

LBRIS

We know
books

Tudor Cozari

ATLAS ZOOLOGIC

Ediția a II-a

Știința

CUPRINS

Introducere

5

Partea I

D I V E R S I T A T E

Încengătura MOLLUSCA

8

Încengătura ARTHROPODA. Clasa CRUSTACEA

8

Clasa ARACHNIDA

10

Clasa INSECTA. Ordinul Odonata

12

Ordinele Orthoptera, Dermaptera, Mantodea

14

Ordinul Hemiptera

16

Ordinul Coleoptera. Familia Cerambycidae

18

Familia Carabidae

20

Familia Scarabaeidae

22

Familiile Coccinellidae, Chrysomelidae

24

Familiile Curculionidae, Elateridae, Cantharidae, Meloidae

26

Ordinul Diptera

28

Ordinul Lepidoptera. Familia Nymphalidae

30

Familia Pieridae și alte familii

32

Familia Lycaenidae

34

Ordinul Hymenoptera

36

Supraclassa PISCES

38

Clasa AMPHIBIA

40

Clasa REPTILIA

42

Clasa AVES. Ordinul Gaviiformes și alte ordine

44

Ordinul Ciconiiformes

46

Ordinul Anseriformes	48
Ordinul Falconiformes	50
Ordinele Galliformes, Gruiformes	52
Ordinul Charadriiformes. Familiile Laridae, Sternidae	54
Familia Scolopacidae și alte familii	56
Ordinele Apodiformes, Caprimulgiformes, Columbiformes, Cuculiformes, Coraciiformes	58
Ordinele Strigiformes, Piciformes	60
Ordinul Passeriformes. Familiile Alaudidae, Prunellidae, Hirundinidae, Corvidae, Laniidae și alte familii	62
Familiile Motacillidae, Paridae, Muscicapidae, Sylviidae, Emberizidae, Timaliidae	64
Familiile Turdidae, Sittidae, Certhiidae, Fringillidae, Passeridae, Remizidae	66

Clasa MAMMALIA. Ordinul Chiroptera	68
Ordinul Rodentia	70
Ordinele Insectivora, Lagomorpha, Carnivora, Artiodactyla	72

Partea a II-a

E C O L O G I E	
Nevertebrate acvatice	76
Vertebrate acvatice	78
Animale silvice	80
Animale din agroecosisteme	82
Vertebrate din preajma omului	84
Animale de vânătoare	86
Animale fitofage	88
Nevertebrate zoofage	90
Vertebrate zoofage	92
Animale omnivore	94
Animale detritofage	96
Păsări călătoare	98
Păsări sedentare	100
Păsări – oaspeți de iarnă	102
Cuiburi de păsări	104
Nevertebrate: modalități de apărare	108
Vertebrate: modalități de apărare	110
Nevertebrate: dimorfism sexual	112
Vertebrate: dimorfism sexual	114
Nevertebrate din <i>Cartea Roșie</i>	116
Vertebrate din <i>Cartea Roșie</i>	118
Indice în limba latină	120
Indice în limba română	122

SEMNE CONVENȚIONALE:

ad. adult

juv. juvenil

CRM Cartea Roșie a Rep. Moldova

CRR Cartea Roșie a României

culorile indică apartenența speciei la taxonul respectiv

♂

mascul

♀

femelă

Clasa

Insecta Odonata

Ord.

Lestes sponsa
Libelulă-de-pipirig

Aeshna isosceles

Erythromma najas

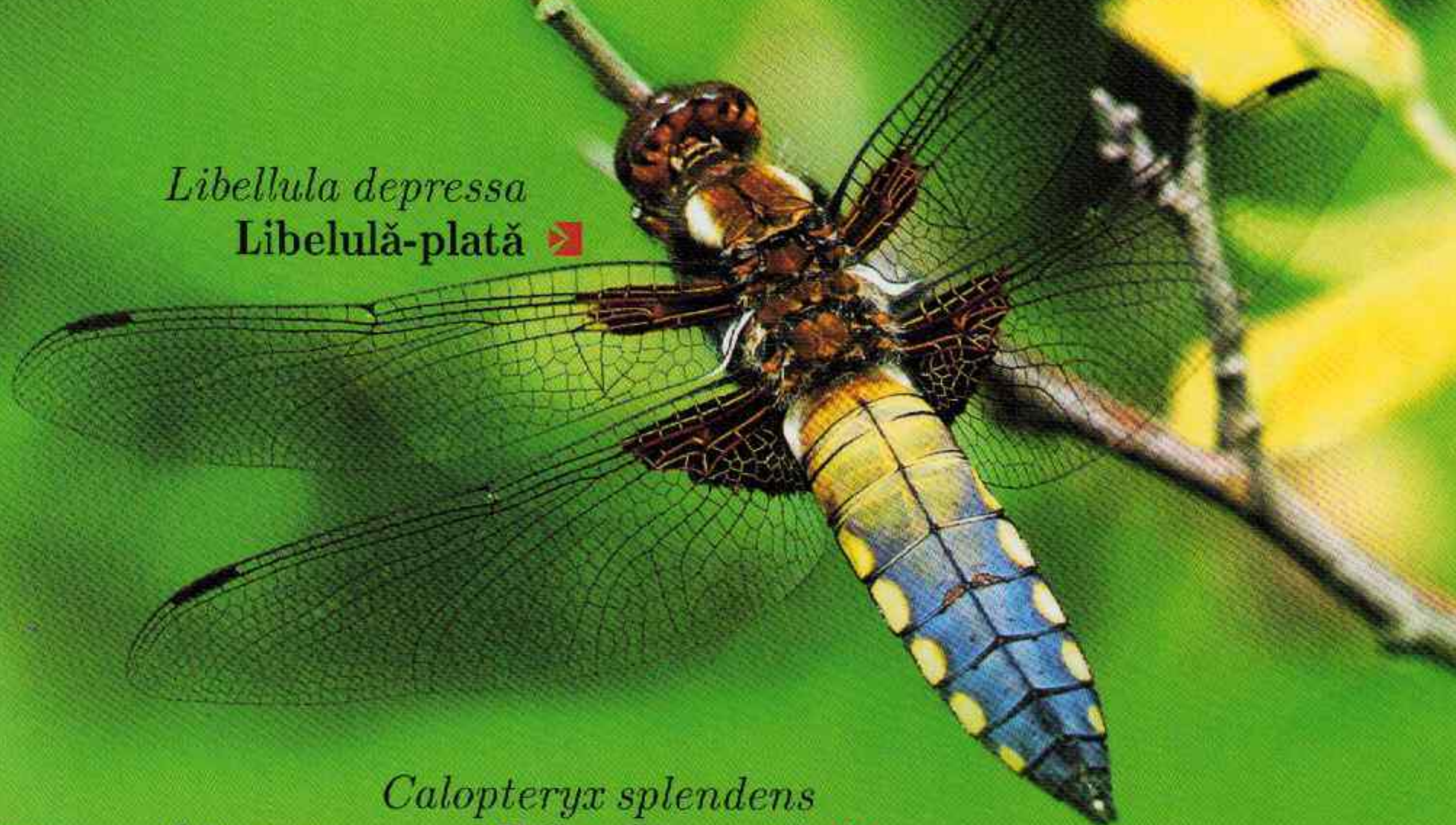
Sympetrum pedemontanum
Libelulă-cu-patru-benzi

Sympetrum vulgatum
Libelulă comună

Platycnemis pennipes

Aeshna cyanea
Libelulă-mozaic (calul-dracului)

Libellula depressa
Libelulă-plată

Enallagma cyathigerum

Calopteryx splendens
Căluț (drumet)

Sympetrum sanguineum
Libelula-sângelui

Orthetrum cancellatum
Libelulă-albastră

Ordinul Odonata include libelulele, unele dintre cele mai desăvârșite creații ale naturii: ușoare, cu corp robust și aripi imponderabile, dar foarte rezistente, cu zbor vertiginos și manevrabil, ochi mari – telescopici și cu mobilitate sporită, care observă prăzile și dușmanii de la distanțe apreciabile. Libelulele se înscriu printre cei mai iscusiți prădători aerieni ai insectelor zburătoare, capabili să vâneze ore în șir în aer, planând sau bătând frenetic din cele patru aripi transparente. Consumatoare vorace, ele capturează zilnic un număr impunător de muște, țânțari și alte insecte dăunătoare, fiind de un real folos.

Dat fiind faptul că depunerea și dezvoltarea ouălor au loc în apă, libelulele sunt strâns legate de habitatele acvatice, îndepărtându-se de acestea pe uscat doar pentru a-și dobândi hrana.

La ora actuală, în Europa sunt cunoscute circa 130 de specii, iar în Republica Moldova – câteva zeci de specii. Din speciile comune de libelule ale republicii fac parte: libelula-plată (*Libellula depressa*), libelula-albastră (*Orthetrum cancellatum*), libelula-de-pipirig (*Lestes sponsa*), libelula-sângelui (*Sympetrum sanguineum*). O parte din aceste libelule, din cauza dispariției sau a degradării habitatelor caracteristice, au devenit rare, fiind incluse ori propuse spre a fi incluse în Cartea Roșie: libelula-imperială (*Anax imperator*), libelula-cu-patru-benzi (*Sympetrum pedemontanum*), căluțul (*Calopteryx splendens*) ș.a.

Aspectul fermecător (colorația libelulelor include toate culorile curcubeului), comportamentul lor neobișnuit și elegant în timpul reproducerii și vânătorii ne prilejuiesc o mare satisfacție atunci când avem posibilitatea să le urmărim îndeaproape în habitatele lor preferate.

Anax imperator
Libelulă-imperială

Entomoscelis adonidis
Gândac-roșu-al-rapiței

Fam.

Coccinellidae

Fam.

Chrysomelidae

Psyllobora vigintiduopunctata
Buburuză-cu-douăzeci-și-două-de-puncte

Coccinella septempunctata
Buburuză-cu-șapte-puncte

Larvă de buburuză

Leptinotarsa decemlineata
Gândac-de-Colorado

Cryptocephalus sericeus
Criptocefal-verde

Adalia bipunctata
Buburuză-cu-două-puncte

Familia Coccinellidae este una cu o răspândire foarte largă pe glob (cosmopolită), cu cca 5 mii de specii care își duc viața pe plante. Sunt gândaci cu dimensiuni de 1-10 mm, cu corpul bulbucă dorsal și aplatizat ventral. Datorită coloritului viu (roșu, galben, oranj cu pete negre contrastante) de avertizare, buburuzele nu sunt atacate de păsări, deși stau în cele mai vizibile locuri de pe vegetație. Denumirea științifică, la fel ca și cea populară a multor specii, este dată în baza numărului de puncte negre sau albe de pe elitre. După tipul de nutriție, buburuzele sunt insecte zoofage și fitofage, multe dintre ele consumând păduchi de plante, omizi, căpușe și, prin aceasta, contribuind esențial la reglarea numărului de dăunători în natură.

Familia Chrysomelidae include gândaci cu dimensiunile cuprinse între 0,2 și 2,0 cm, cu corp oval sau aproape rotund. Coloritul lor de asemenea este foarte viu (desori cu luciu metalic), fiind un semnal cromatic de avertizare a dușmanilor despre toxicitatea lor. Sunt insecte fitofage, care consumă părțile tinere ale plantelor ierboase și arboricole, în special frunzele; de unde le-a și provenit denumirea de gândaci-de-frunze.

Unele dintre speciile de crisomelide sunt dăunători periculoși ai pădurilor și culturilor agricole: gândacul-roșu-al-plopului, gândacul-roșu-al-rapiței, criptocefalul-cu-opt-puncte, gândacul-de-Colorado.

Chrysomela limbata

Cryptoccephalus octopunctatus

Cryptoccephalus bipunctatus

Cryptoccephalus coryli

Propylaea quattuordecimpunctata

Chrysomela populi

Calvia quattuordecimguttata

Clytra quadripunctata

➤ **Ord.** Charadriiformes

➤ **Fam.** Laridae

➤ **Fam.** Sternidae

Chlidonias leucopterus
Chirighiță-
cu-aripi-albe

Sternula albifrons
Chiră-mică

(în penaj de vară)

(în penaj de iarnă)

Larus ridibundus
Pescăruș-râzător

(în penaj
de vară)

Larus melanocephalus
Pescăruș-cu-cap-negru

(în penaj
de iarnă)

Larus cachinnans
Pescăruș-argintiu-pontic

Larus fuscus
Pescăruș-negricios

Ordinul Charadriiformes. Include păsări de talie mică și medie, cu mod de viață acvatic și semiacvatic – fugaci, fluierari, becaține, pescăruși ș.a. În lume sunt răspândite cca 350 de specii întrunite în 18 familii. În Republica Moldova ordinul include 28 de specii din 6 familii.

Familia Laridae. Reprezentanții familiei au colorit alb (uneori cu negru și sur pe cap, aripi și coadă), corp robust, aripi lungi și înguste (pentru zbor manevrabil sau planat eficient), picioare scurte și puternice, dotate cu membrană înotătoare (asigură înotul și plutirea pe apă), cioc puternic, viu colorat și coadă relativ scurtă. Sunt păsări acvatice și semiacvatice care se hrănesc în bazinele acvatice interne, în mări, dar și în zonele

adiacente ale acestora. Hrana lor constă din pește, moluște, rozătoare, cadavre, ouă și pui ale altor păsări. În lume sunt răspândite cca 45 de specii de pescăruși, în România – 15 specii (inclusiv speciile apărute în mod accidental), iar în Republica Moldova – 3 specii (pescărușul-râzător, pescărușul-sur, pescărușul-argintiu-pontic).

Familia Sternidae (chirighițe, chire). Cuprinde păsări zvelte, cu zbor activ și manevrabil, adaptate pentru capturarea animalelor acvatice (pești, insecte) prin plonjări repetate de la înălțimi nu prea mari. Cuibăresc în lacuri puțin adânci și mlaștini, adeseori în colonii. În România sunt răspândite 10 specii, în Republica Moldova – 3 (chira-de-baltă, chirighița-neagră, chirighița-cu-obraz-alb).

Sterna hirundo
Chiră-de-baltă

Larus minutus
Pescăruș-mic
(în penaj de vară)

Larus canus
Pescăruș-sur

Larus michahellis
Pescăruș-argintiu-
cu-picioare-galbene

Larus genei
Pescăruș-rozalb

Larus minutus
Pescăruș-mic
(în penaj de iarnă)

Sterna sandvicensis
Chiră-de-mare

Chlidonias niger
Chirighiță-neagră

Animale silvice

Puține păduri seculare de odinioară s-au mai păstrat astăzi pe teritoriul țării noastre, iar pădurile actuale rămase se află sub influența negativă a omului și a animalelor domestice, fiind supuse defrișării, pășunatului, poluării cu deșeuri etc. Și totuși, pădurile ce au supraviețuit reprezintă un ecosistem complex și variat care este constituit din arbori, arbuști, plante ierboase, ciuperci, mușchi, licheni, ferigi și alte plante. Acestea, la rândul lor, servesc drept adăpost și sursă de hrană pentru o varietate imensă de animale nevertebrate și vertebrate ale căror specii caracteristice sunt pre-

zentate în imaginile alăturate. Astfel, Codrii Moldovei găzduiesc asemenea mamifere caracteristice precum cerbul-nobil, căprioara, pisica sălbatică (inclusă în *Cartea Roșie a Republicii Moldova*), vulpea, ariciul comun, mistrețul, veverița, bursucul ș.a. Dintre cele 140 de specii de păsări din Codri, un rol important îl au passeriformele – graurul, cinteza, privighetoarea-de-zăvoi, țicleanul, ciocănitorile (ciocănitoarea-pestriță-mare, ghionoaia-cenușie, ciocănitoarea-neagră ș.a.), răpitoarele de zi (șoimii, uliile, găile etc.) și de noapte – ciuful-de-pădure și alte bufnițe, care reglează numărul rozătoarelor (șoarecele-de-pădure). Fauna reptilelor

Sciurus vulgaris
Veveriță

Sturnus vulgaris
Graur

Apatura iris
Fluture-cu-irizații

Vulpes vulpes
Vulpe

Hyla arborea
Brotăcel

Coronella austriaca
Șarpe-de-alun

Erinaceus europaeus
Arici comun

și amfibienilor silvici este reprezentată de brotăcei și șerpilor de-alun. Din grupul insectelor, în număr de câteva mii de specii, fac parte diverse insecte prădătoare – carabidele (*Carabus intricatus*), buburuzele, furnica-brună-de-pădure (*Formica rufa*), care se hrănesc cu omizi și păduchi-de-plante; fluturii (fluturile-cu-irizații), albinele și bondarii (bondarul-de-pământ) – importanți polenizatori. Numai prin păstrarea unei diversități optime de specii de animale, omul va putea beneficia de o pădure sănătoasă și ospitalieră pentru cele mai diverse activități de cercetare, folosire rațională a tezaurului floristic și faunistic, odihnă.

Sitta eropaea
Țiclean (țoi)

Dendrocopos major
Ciocănitoare-
peștiță-mare

Luscinia luscinia
Privighetoare-
de-zăvoi

Larvă
de fluture

Capreolus capreolus
Căprioară

Meles meles
Bursuc

Felis silvestris
Pisică sălbatică

Carabus intricatus

Sus scrofa
Mistreț

Formica rufa
Furnică-brună-
de-pădure

Bombus terrestris
Bondar-de-pământ

Apodemus sylvaticus
Șoarece-
de-pădure

Asio otus
Ciuf-de-pădure